

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างมีอยู่อย่างแพร่หลายในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เป็นเพราะความขาดแคลนระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ ซึ่งมีปริมาณไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในเส้นทางย่อย

การให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างเป็นกิจการที่ไม่สามารถส่งเสริมให้มีการแข่งขันได้อย่างเต็มที่ เพราะหากปล่อยให้ผู้ให้บริการแข่งขันกันอย่างเต็มที่แล้ว จะทำให้รายได้โดยเฉลี่ยที่ผู้ให้บริการแต่ละรายได้รับ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนโดยเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด ส่งผลให้ผู้ให้บริการขาดทุนไม่สามารถอยู่ในตลาดนั้นได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ให้บริการสร้างอำนาจผูกขาดในท้องที่ที่ให้บริการ โดยการออกมาตรการจำกัดจำนวนผู้ให้บริการในแต่ละวัน และพยายามกีดกันมิให้มีวินจักรยานยนต์รับจ้างวันใหม่เข้าให้บริการในท้องที่เดียวกัน

ในระยะแรก การเพิ่มจำนวนของผู้ให้บริการจักรยานยนต์รับจ้าง รวมถึงวินจักรยานยนต์รับจ้างนั้น ไม่มีอุปสรรคมากนัก เพราะยังมีวินจักรยานยนต์รับจ้างให้บริการในเขตกรุงเทพมหานครไม่มากนัก ต่อมาเมื่อมีผู้ให้บริการจำนวนมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถหาพื้นที่สามารถจัดตั้งวินจักรยานยนต์รับจ้างวันใหม่ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อวินจักรยานยนต์รับจ้างที่มีอยู่เดิมได้ อีกทั้งจำนวนผู้ให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยากจะติดตามเมื่อมีการกระทำความผิด รัฐจะเริ่มมีมาตรการที่จะเข้ามาควบคุมการให้บริการจักรยานยนต์รับจ้าง โดยกำหนดให้เจ้าของวินที่ต้องการตั้งวินจักรยานยนต์รับจ้างต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เสียก่อนจึงจะสามารถจัดตั้งวินจักรยานยนต์รับจ้างวันใหม่ได้

นอกจากจะต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่แล้ว เจ้าของวินใหม่ยังต้องเจรจากับผู้ประกอบการรายเดิมในท้องที่นั้น เช่น ผู้ประกอบการรถสองแถว ผู้ประกอบการสี่ล้อเล็ก หรือเจ้าของวินจักรยานยนต์รับจ้างในพื้นที่ใกล้เคียง เหตุที่ต้องเจรจาดังนี้เป็นเพราะ การเข้ามาของเจ้าของวินรายใหม่ ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายเดิม ปัจจัยที่ทำให้เจ้าของวินประสบความสำเร็จในการจัดตั้งวิน คือ อิทธิพล เครือข่ายอุปถัมภ์ และการมีอาชีพเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจ หรือข้าราชการกลาโหม

การมีอำนาจการผูกขาดที่มีอิทธิพล เครือข่ายอุปถัมภ์ ค่อยสนับสนุนการบังคับใช้อำนาจผูกขาด ที่ให้เจ้าของวิน สามารถจัดเก็บค่าเช่าทางเศรษฐกิจ ที่เกิดจากการผูกขาดการให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างได้ โดยเจ้าของวินจัดเก็บค่าเช่าทางเศรษฐกิจผ่านทางค่าวิน และค่าเสื่อวิน ที่ผู้ให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างต้องจ่ายให้ การผูกขาดการให้บริการจักรยานยนต์รับจ้าง เพื่อให้ได้ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่สูงที่สุด ทำให้การจัดสรรสิทธิในการให้บริการของเจ้าของวินก่อให้เกิดการบริการจักรยานยนต์รับจ้างในปริมาณที่น้อยกว่าที่ควรจะเป็น มีอัตราค่าโดยสารที่สูง และเจ้าของวินมีพฤติกรรมที่จะใช้ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่ตนได้มานั้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีที่ผู้ให้บริการภายในวินทำผิดกฎหมายจราจร

การเรียกเก็บค่าเช่าทางเศรษฐกิจของเจ้าของวิน จากผู้ให้บริการ ถึงแม้ว่าจะเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก แต่ด้วยอำนาจการต่อรองที่แตกต่างกัน ผู้ให้บริการไม่สามารถต่อรองได้ ผู้ให้บริการได้ร้องเรียนข้อปัญหานี้กับรัฐบาลในสมัยนั้น รัฐบาลจึงได้ดำเนินการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์รับจ้าง ทั้งนี้ เพื่อปราบปรามผู้มีอิทธิพล เพื่อช่วยให้ผู้ให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างมีรายได้ที่สูงขึ้นกว่าเดิม และจัดระเบียบให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างเป็นไปอย่างระเบียบ เรียบร้อยและปลอดภัย

กฎกติกาใหม่ ที่รัฐได้กำหนดขึ้น เพื่อจัดระเบียบจักรยานยนต์รับจ้างนั้น ประสบความสำเร็จในการปราบปรามผู้มีอิทธิพล ที่เข้ามาขูดรีดเอาค่าเช่าทางเศรษฐกิจจากผู้ให้บริการจักรยานยนต์รับจ้าง แต่การดำเนินนโยบายไม่ได้เป็นนโยบายที่ส่งผลกระทบในตลาดการให้บริการ มาตราการที่รัฐนำมาปฏิบัติ จึงยังคงอำนาจการผูกขาดในตลาดการให้บริการ เพราะเพียงแค่เปลี่ยนผู้จัดสรรอำนาจผู้ขาดจากเจ้าของวินมาเป็นรัฐ และถ่ายโอนกรรมสิทธิ์ในการผูกขาด จากเจ้าของวิน ไปยังผู้ให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างภายในวิน

ในเบื้องต้น รัฐยังควบคุมจำนวนผู้ให้บริการ และอัตราค่าโดยสาร โดยอาศัยจำนวนผู้ให้บริการ และอัตราค่าโดยสารก่อนการจัดระเบียบเป็นเกณฑ์ และได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์ เพื่อเป็นกลไกในการเพิ่มจำนวนผู้ให้บริการ และอัตราค่าโดยสาร โดยกำหนดให้เป็นการดำเนินการในแต่ละวัน ซึ่งมีคณะกรรมการประจำท้องที่ คอยควบคุมให้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้

การจัดระเบียบจักรยานยนต์รับจ้าง ที่ไม่สามารถลดอำนาจผูกขาดการให้บริการจักรยานยนต์รับจ้างได้ ทำให้รัฐต้องอาศัยปัจจัย หรือองค์กรอื่น ในการบังคับใช้กฎหมาย ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากกลไกการตลาดที่มีการแข่งขัน ที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ให้บริการบังคับตนเอง (Self Enforcement) ให้ปฏิบัติตามกติกา ทำให้มีต้นทุนที่สูงในการบังคับใช้กติกา เพื่อให้เกิดบริการจักรยานยนต์รับจ้างที่ปลอดภัย

ดังนั้น รัฐ ควรพัฒนาหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาการจัดตั้งวินจรรย์ยานยนต์รับจ้าง เพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการควบคุมจำนวนผู้ให้บริการจรรย์ยานยนต์รับจ้างที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในตลาดการให้บริการที่มากขึ้น จากหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน รัฐไม่สามารถควบคุมจำนวนผู้ให้บริการได้อย่างเต็มที่ หากจำนวนผู้ให้บริการจรรย์ยานยนต์รับจ้างมีจำนวนน้อยเกินไป รัฐก็ไม่สามารถบังคับให้แต่ละวันเพิ่มจำนวนผู้ให้บริการจรรย์ยานยนต์รับจ้าง ให้สอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนนั้นได้

หลักเกณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นหลักเกณฑ์ที่เอื้อต่อสภาพผูกขาดของวินจรรย์ยานยนต์รับจ้างในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น หากรัฐพัฒนาหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาการจัดตั้งวินจรรย์ยานยนต์รับจ้างให้ชัดเจน รวมทั้งสามารถจัดเก็บข้อมูล เพื่อใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ นอกจากรัฐจะมีข้อมูลอย่างเพียงพอในการตัดสินใจแล้ว ยังสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าว ในการวางแผนการควบคุม ตรวจสอบ และดูแลการให้บริการในแต่ละท้องที่ได้ ช่วยให้รัฐสามารถจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบในเฉพาะพื้นที่ที่มีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรในการตรวจสอบ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์สถาบัน สามารถอธิบาย และเปรียบเทียบการให้บริการจรรย์ยานยนต์รับจ้างทั้งก่อนและหลังการจัดระเบียบจรรย์ยานยนต์รับจ้างได้ดีพอสมควร เพราะชี้ให้เห็น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถาบัน ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้เล่นต่างๆ ในตลาดการให้บริการ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในครั้งนี้ ไม่สามารถสำรวจข้อมูลได้อย่างเจาะลึก ทำให้ไม่สามารถศึกษากระบวนการตัดสินใจภายในวินจรรย์ยานยนต์รับจ้างโดยละเอียดได้ เช่น กระบวนการตัดสินใจในการปรับราคา กระบวนการตัดสินใจในการรับผู้ให้บริการรายใหม่ รวมถึงไม่สามารถสำรวจข้อมูลเจาะลึกในการตัดสินใจของคณะกรรมการประจำท้องที่ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการผูกขาดหรือการแข่งขันในตลาดการให้บริการ อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้เล่นในตลาดการให้บริการ นอกจากนี้ การศึกษา โดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์เฉพาะผู้ให้บริการในแต่ละวัน ทำให้ขาดข้อมูลที่สนับสนุน เพื่ออธิบายพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ ตลอดจน เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย หากในอนาคตมีงานวิจัยที่ทั้งเจาะลึก และสำรวจข้อมูลรอบด้าน รวมถึงขยายขอบเขตการศึกษาไปยังต่างจังหวัด ย่อมจะทำให้เราเข้าใจกลไกการให้บริการจรรย์ยานยนต์รับจ้างได้อย่างดีขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมต่อไป